

Formabontók

Neoavantgárd és Új hullám a magyar fotóművészetben, 1965–2005

Az utóbbi évtizedben - itthon és külföldön egyaránt - egyre több művészet- és fotótörténész, műgyűjtő, kurátor és más szakember ismeri föl, hogy 1965 és 2005 között páratlanul gazdag, érdekes és értékes fotóművészet született meg s virágzott Magyarországon. Ez annak a közel negyven disszidens fotográfusnak és húsz-huszonöt fotográfiaát is használó, non-konform művészek volt köszönhető, akik elutasították a korszak hivatalos, giccses, szocialista humanista „művészi fotográfiáját”, és kortárs (amerikai, nyugat- és kelet-közép-európai) minták ihletésére fotográfiai kísérletekbe kezdtek. A magyar fotográfia történetében mindmáig ez volt az egyetlen korszak, amikor fotóművészeink nem tizenöt-húsz-huszonöt évvel kullogtak egy már elavult, klasszicizálódott, máshol már réges-rég lejárt divathullám után, hanem együtt lélegeztek a kortársaikkal - jól mutatják ezt a korabeli reprezentatív nemzetközi kiállítások és kiadványok.

A magyar fotóművészetnek ez a korszaka, épp a kísérletező jellege miatt, rendkívül változatos, sokfelé elágazó volt. Mégis, van két olyan nagy - a korabeli nemzetközi trendekbe is beillő - stílusirányzat, amelyek keretein belül értelmesen elhelyezhetjük ezeket a kísérleteket: a neoavantgárd, majd az Új hullám. Ez azonban nem két, egymást hirtelen felváltó stíluskorszak volt! Egy bő fél évtizedig, 1980-84 között, párhuzamosan éltek, egybe fonódtak - és melleleg nagyon jól megfértek egymással: képviselőik közösen állítottak ki, ugyanott publikálták a munkáikat, ugyanazokra az underground helyekre jártak, és így tovább.

Ráadásul a két stílusirányzatot esztétikai értelemben sem érdemes egymással szembeállítani, mert nem egymás ellentétei, hanem kiegészítői voltak. Az 1980 körül indult s az 1990-es években kiteljesedő Új hullám nem a neoavantgárd korszak (1965-1984) pusztá tagadása volt, hanem *hangsúlybeli különbségek* voltak közöttük. Az egyik *inkább* ilyen, a másik meg *inkább* olyan volt. Máshova kerültek a hangsúlyok - de időnként akár még vissza is rendeződhettek.

Mindenesetre:

a neoavantgárd inkább *közösségi*

- az Új hullám inkább *individualista*

a neoavantgárd *utópista*

- az Új hullám inkább *kiábrándult, punk*

a neoavantgárd inkább *komor, küldetéstudatos*

- az Új hullám *laza, játékos*

a neoavantgárd médiumhasználata *analitikus*

- az Új hullám *adottnak veszi* a fotónyelvi újításokat

a neoavantgárd többnyire *fekete-fehér*

- az Új hullám már gyakran *színes*, és gyakori a belefestés,
a kiszínezés is,

és így tovább.

(Szilágyi Sándor, PhD, fotóművészeti író)

Az Art+Text Budapest galéria elkötelezetten támogatja a magyar progresszív fotográfia hazai és külföldi bemutatását, népszerűsítését. 2017-ben megjelentette Szilágyi Sándor Neoavantgárd tendenciák a magyar fotóművészetben 1965-1984 című alapművét angol nyelven, fotográfiai programja részeként pedig egyéni kiállításokat szervez itthon (Kerekes Gábor, 2016; Koncz Csaba, 2018) és csoportos bemutatókat külföldön (Photo London, 2018; Paris Photo, 2018). A program kiterjesztéseképpen kerül sor az 1965-2005 közötti progresszív fotográfiát bemutató csoportos kiállításra az egri Kepes Intézetben.

Koncepció: Einspach Gábor és Szilágyi Sándor

Kurátor: Rieder Gábor

Megtekinthető: 2018. szeptember 7 - október 6.

Helyszín: Kepes Intézet, Eger, Széchenyi István utca 16.

Támogató: *Nemzeti Kulturális Alap* és az egri *Kepes Intézet*